

Najaarsbeheer: **weinig effect voor weidevogel**

■ **Doorwaadbaarheid grasgewas bepalen.**

Met behulp van een witte plaat is de dichtheid van het gras tot op 60 cm hoogte bepaald in lagen van 10 cm. *Foto: Louis Bolk Instituut.*

■ **Slagnetmetingen om insecten te monitoren die op**

In elk plotje worden veertig 'slagen' met een slagnet geteld en gedetermineerd. *Foto: Louis Bolk Instituut.*

Veel percelen met een beheerpakket voor weidevogels hebben een uitgestelde maaidatum tot 1, 8 of 15 juni, zodat kuikens in alle rust kunnen opgroeien en vliegvlug worden. Een veelgehoord probleem van deze graslanden is dat het gewas in de periode van half mei tot in juni veel te zwaar wordt: dit is niet ideaal voor de kuikens en geeft ook een trage hergroei van het gras na maaien. In het kader van het Project Winst & Weidevogels, gefinancierd door de provincie Zuid-Holland, is in een proef op KTC Zegveld gekeken in hoeverre najaarsbeheer kan worden ingezet om de groei van voorjaarsgras af te remmen om zo beter kuikenland te creëren.

Nyncke Hoekstra, Jan de Wit, Nick van Eekeren
Louis Bolk Instituut

Grasland met een uitgestelde maaidatum moet rust bieden aan weidevogels om te broeden en dekking voor de kuikens tegen predatoren. Daarnaast moet het gewas voldoende insecten bevatten en een open structuur hebben voor de kuikens om zonder al te veel inspanning te kunnen jagen op insecten. Om dit te bereiken is gekeken of najaarsbeheer met verschillende vormen van maaien en organische stofaanvoer hier een bijdrage aan kan leveren. In oktober 2018 werd in proefveldjes van 3 bij 10 meter in 6 herhalingen het gras niet gemaaid (A) of op 7 cm hoogte gemaaid (B-D) of op 5 cm hoogte gemaaid (E, tabel 1). In de gemaaide veldjes werd het gras ofwel afgevoerd, bleef het liggen of werd 1 ton organisch materiaal per hectare toegevoegd. Het laten liggen van het gemaaide gras en het toevoegen van organische stof remt de voorjaarsgroei mogelijk extra af en zou daarnaast extra regenwormen kunnen aantrekken. Ter vergelijking was er ook nog een behandeling zonder najaarsbeheer waar in het voorjaar tot 1 mei werd voorgeweid. In het voorjaar van 2019 werden verschillende metingen gedaan om het effect van het beheer op de doorwaadbaarheid en opbrengst van het gras te bepalen. Daarnaast is gekeken naar het effect op de voedselvoorziening voor weidevogels (wormen) en kuikens (insecten).

Grasstructuur

Op 13 mei 2019, aan het begin van de kuikenperiode, zijn de grasstructuur en gras hoogte van de behandelingen gemeten. Al

ruim twee weken voor de geplande uitgestelde maaidatum was de grashoogte hoger dan 35 cm en was er geen duidelijk effect van najaarsbeheer (figuur 1a). Alleen bij voorweiden was de grashoogte ‘slechts’ 29 cm. Met behulp van een witte plaat (figuur 2) werd de dichtheid van het gras op verschillende hoogtes bepaald als indicator van ‘doorwaadbaarheid’ van het gewas voor kuikens. De gewasdichtheid was hoog, minimaal 90 procent tot boven de 20 cm (tabel 2), en nam slechts langzaam af daarboven: duidelijk geen geschikt kuikenland.

Drogestofopbrengst

Ook de drogestofopbrengst van de uitgestelde maaisnede op 4 juni 2019 was meer dan 6 ton drogestof per ha voor alle behandelingen (figuur 1b). Er leek een klein remmend effect te zijn van maaien in het najaar en in sterkere mate van voorweiden, maar de variatie binnen de behandelingen was groot. In het zeer groeizame voorjaar van 2019 waren

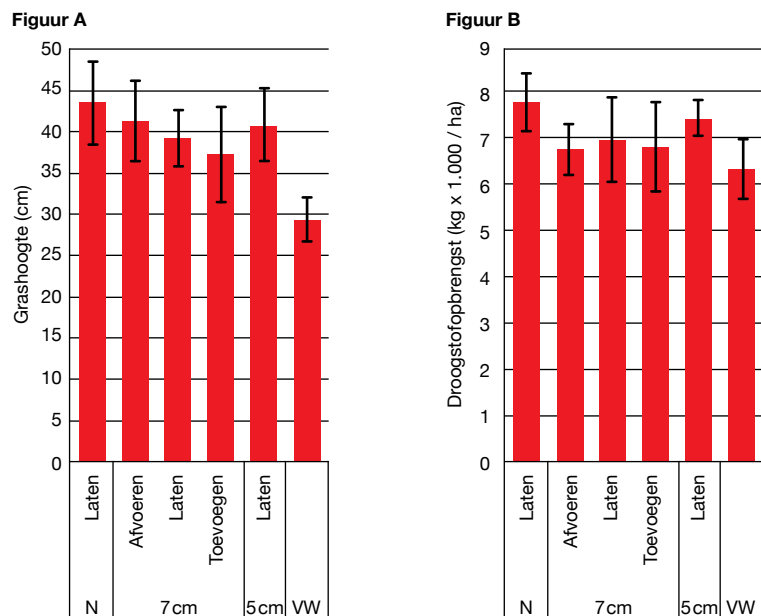
TABEL 1 BEHANDELINGEN NAJAARSBEHEER

	Maaien	Organisch materiaal
A	Niet (N)	n.v.t.
B	7 cm	Afvoeren
C		Laten liggen
D		Toevoegen
E	5 cm	Laten liggen
F	Voorweiden (VW)	n.v.t.

en tussen het gras zitten. gemaakt en de verzamelde insecten worden

FIGUUR 1 EFFECTEN NAJAARSBEHEER OP OPBRENGST EN GRASHOOGTE

Het effect van najaarsbeheer op a) de grashoogte gemeten op 13 mei in 2019 en b) de drogestofopbrengst op 4 juni 2019.

'Najaarsbeheer heeft geen effect op geschiktheid voor weidevogels'

de toegepaste maatregelen onvoldoende om geschikt kuikenland te creëren op de huidige locatie: veengrond met een vrij intensief bemestingsverleden.

Wormen en insecten

In april 2019 was het aantal wormen bij alle behandelingen heel hoog (meer dan 600 wormen per vierkante meter op 0 tot 20 cm

diepte) en in tegenstelling tot de verwachting was er geen positief effect van het toevoegen van organische stof op het aantal of soort wormen. Waarschijnlijk was de hoeveelheid organische stof op deze veengrond geen beperkende factor voor het voorkomen van wormen. De gemeten hoeveelheden zijn ruim voldoende om aan de behoefte van weidevogels te kunnen voorzien.

Op 13 mei zijn er metingen gedaan om de hoeveelheid kruipende insecten (potvallen) en insecten in het gewas (slagnet) te bepalen (figuur 3). Met het slagnet werden gemiddeld rond de 100 insecten per veldje gevangen. 30 procent van de gevangen insecten was groter dan 4 millimeter, 69 procent was tussen de 1 en 4 millimeter en slechts 1 procent was kleiner dan een millimeter. Er waren geen verschillen in grootte of soort insecten tussen de verschillende behandelingen. Ook voor potvallen was er geen effect van behandeling op het aantal en soort insecten.

CONCLUSIE

In het groeizame voorjaar van 2019 en op deze veenweidepercelen met een relatief rijk bemestingsverleden was er geen effect van najaarsbeheer op de geschiktheid van het grasland voor weidevogels en hun kuikens. Alleen voorweiden had een klein positief effect op de doorwaadbaarheid van het gewas. *v*

TABEL 2 BEHANDELINGEN NAJAARSBEHEER

Maaien Organisch materiaal	N	7 cm			5 cm	VW
		Afvoeren	Laten liggen	Toevoegen	Laten liggen	
50-60 cm	26	21	14	9	25	0
40-50 cm	50	44	44	29	51	7
30-40 cm	76	71	66	64	70	40
20-30 cm	89	87	89	90	86	68
10-20 cm	96	96	99	99	98	91
0-10 cm	99	100	100	100	100	100